

K překladům a recepci poezie Vladimira Majakovského v českém kulturním prostředí

Jana Kitzlerová

Akademie výtvarných umění v Praze

On Translations and Reception of Vladimir Mayakovsky's Poetry in Czech Culture

Litikon, 2023, Vol. 8, No. 2, pp. 51–58

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9536-7515>

The text focuses on the older, but especially the most recent translation of Mayakovsky's poetry into Czech. It maps the initial situation, the translation tradition in the Czech environment, and the subsequent difficulties that the translators of the most recent translation into Czech – Jana Kitzlerová and Vojtěch Frank – had to deal with in the course of their work on the new translation of Mayakovsky's poems (first volume published by Academia in Prague in 2021, the second volume forthcoming).

Keywords: translation, Mayakovsky, translation, Czech language, Russian language, Russian poetry

Básníka Vladimira Vladimiroviče Majakovského není třeba příliš představovat. Jeho tvorba budila zájem literárních vědců již během autorova života,¹ nemalý ohlas pak zaznamenala především jeho poezie, ale nejen ona,² a to jak u řadových čtenářů, tak v kruzích jeho soupeřníků i literárních protivníků. Majakovskému se brzy dostalo pozornosti i v zahraničí; první ohlas u nás však nelze označit za příliš lichotivý. V roce 1913 totiž Augustin Vrzal v časopise *Hlídka*, který se věnoval ruskému literárnímu životu té doby, označuje Majakovského i další autory, kteří se podíleli na almanachu *Políček veřejnému vkusu*, za osoby bez talentu: „Na 112 stránkách nalezne tu čtenář úmyslný výběr divokých nesmyslův, vymučeného třeštění netaleantovaných lidí, uražených, že si jich kritika nevšímá“ (1913, s. 306).

¹ Srov. za všechny bezpočet stran věnovaných tvorbě Majakovského z pera Romana Jakobsona (Jakobson, 1995) či Grigorie Vinokura (Винокур, 1943), v neposlední řadě též práce českých badatelů, jako byl Zdeněk Mathauser (Mathauser, 1964).

² Velký ohlas, ale především i faktický význam mělo slovesně-výtvarné dílo Majakovského, spojované především s jeho působením v agentuře Okna Rosta. K tématu srov. např. Бобринская, 2000; Марков, 2000; Stapanian, 1986 a další.

Majakovskij, ač známý autor, který například navštěvuje i tehdejší Československo,³ není v českém prostředí zprvu příliš překládán, první četnější překladatelské pokusy lze datovat do let 1930 a 1932 (k patnáctému výročí Říjnové revoluce). Jedná se okruh překladatelů spjatých s časopisy *Tvorba*, *Naše cesty* či *Index*.

Majakovskij je pro české prostředí definitivně objeven díky Romanu Jakobsonovi, který byl Majakovského přítelem i kritikem.⁴ Prvním překladatelem Majakovského do češtiny vůbec byl Jiří Weil. Za nejzdařilejší je považován jeho překlad *Levého pochodu* z roku 1920, na němž se básnicky podílil i Stanislav Kostka Neumann. Po roce 1948 pak překladatelský zájem o Majakovského roste, vedle starších překladů se objevují nové převody Jiřího Taufera, Milana Kundery,⁵ Bohumila Mathesia,⁶ Evžena Drmoly, Ivana Slavíka a dalších. Po roce 1950 se pak „dvorním“ překladatelem Majakovského stává J. Taufer, jenž začíná Majakovského hojně překládat, a právě jeho překlady až do dnešních dní reprezentovaly „hlas“ Majakovského v českém prostředí.⁷ Tauferovy převody Majakovského poezie vycházejí nejprve samostatně, posléze i ve čtyřech svazcích sebraných spisů.⁸ Obtíže, se kterými se J. Taufer při překladu Majakovského poezie potýkal, jsou pak shrnuty v předmluvách k jednotlivým vydáním, ale především v stati *Jak jsem překládal Majakovského* (Majakovskij – Taufer, 1951). J. Taufer Majakovského poezii charakterizuje jako monumentální, s absencí poetičnosti, materiální a plnou všedních věcí i slov (tamtéž, s. 70), uvádí rovněž, že některé, především rané Majakovského verše, jsou nepřeložitelné.⁹

³ Majakovskij přijíždí do Prahy v roce 1927, jeho pobyt je dokonce zachycen Jiřím Tauferem v knize *Majakovskij v Praze*, srov. Taufer, 1971.

⁴ Pokud mluvíme o kritickém postoji R. Jakobsona, máme na mysli především jeho bonmot: „Je to dobré . . . , ale horší než Majakovskij“. Tato slova použil R. Jakobson v reakci na Majakovského porevoluční verše, které mu básník předčítal. Jak Jakobson poznamenává, toto hodnocení se mu vnucovalo při srovnání „s tím, co by odpovídalo jeho (Majakovského) formátu, s jeho tvůrčími možnostmi“. Týž autor, mimo jiné velký znalec Majakovského poezie, pak jedním dechem dodává: „. . . Majakovského slovo je kvalitativně odlišné od všeho, co v ruském verši předcházelo, a ať zajistíme sebevíc genetických spojů, stavba jeho poezie je hluboce osobitá a vývojově převratná“ (Jakobson, 1995, s. 690).

⁵ Milan Kundera přeložil pouhých devět Majakovského básní, leč je potřeba konstatovat, že se značnou autorskou intencí. Majakovského navíc začíná překládat ve stejné době jako J. Taufer, kdy ani jednoho z překladatelů nelze považovat za etablovaného překladatele. Nabízí se tak otázka, zda to, že M. Kundera nakonec postoupil Majakovského J. Tauferovi, není promarněná šance pro české prostředí, ve které by mohly koexistovat dvě zcela rozdílné varianty převodů Majakovského. K danému tématu srov. Kitzlerová, 2022, s. 635–652.

⁶ Bohumil Mathesius již v roce 1925 překládá Majakovského poemu *150 000 000*.

⁷ J. Taufer byl osobnost značně kontroverzní. To, že vpsledku získal na Majakovského monopol, není překvapivé. Byl náměstkem ministra kultury, tedy osobou veskrze prominentní. Kdo jiný než on by měl překládat prominentního básníka? Fakt, že osobnost J. Taufera budí dodnes rozpaky, ač historická fakta neumenšují jeho překladatelské výsledky, souvisí například i s tím, že byl členem tiskové komise v procesu s Rudolfem Slánským a rovněž je s jeho osobou spojováno (písemně) nedoložené a samým Tauferem zpochybněné tvrzení, že udal Jaroslava Seiferta za jeho hanlivý výrok o sovětských básnících. Viz např. Jirásková, 1994, s. 750; Černý, 1992, s. 111; v opozici se pak nachází historik Martin Kučera (Kučera, 2005).

⁸ Kompletní výčet Tauferových překladů Majakovského je dostupný v databázi Obce překladatelů: <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/T/TauferJiri.htm> (poslední přístup 6. 11. 2023).

⁹ Srov. v Tauferově předmluvě k Majakovskij, 1956, s. 8–9.

Česká překladatelská tradice Majakovského veršů do češtiny byla znovu obnovena na počátku 21. století: v roce 2021 vyšel první a na počátku roku 2024 vyjde druhý díl nového českého překladu Majakovského poem do češtiny, tentokrát z pera Jany Kitzlerové a Vojtěcha Franka, kteří se rozhodli pro překlad poem, tedy žánru, který je do značné míry pro Majakovského typický, k němuž se vrací po celou dobu své tvůrčí dráhy a zároveň pro překladatelskou práci představuje uzavřený celek. To, jaké obtíže museli překladatelé řešit v průběhu práce na novém překladu, shrnuje následující text.

Za účelem pořízení nového překladu se překladatelé v první řadě rozhodli redefinovat obvyklé dělení Majakovského poezie na předrevoluční a porevoluční. Pro první svazek vybrali poem, které lze označit za intimní, druhý svazek pak obsahuje poem veřejné. Toto dělení navíc podporuje i prvotní intenci překladatelů, pro něž revoluce nepředstavuje dělicí čáru v Majakovského tvorbě. Do prvního svazku je například zařazena hluboce porevoluční poema *O tom*, jejíž prolog končí slovy: „Ta látka den ztemnila do temna / čelo rozřízla jak vráska. / Jmenuje se / ta / látka: / .....!“ Tento výběr byl podpořen řadou literárních teoretiků, kteří spatřují těsné sepětí mezi některými Majakovského poemami, a to bez ohledu na jejich dataci. Mnoho badatelů pak hovoří o přímé provázanosti lyrických hrdinů Majakovského poem i o propojení motivů v nich (srov. Сарычев, 2017, s. 546–653). Právě toto motivické propojení vystupuje do popředí zřetelně v okamžiku, kdy se čtenář seznámí s Majakovského poemami jako celkem a nahlíží je prizmatem dělení na intimní a angažované/veřejné, nikoli na poem dorevoluční a porevoluční.

Prvním úkolem, který stojí před každým překladatelem, který se rozhodne znovu přeložit již dříve přeložené dílo, je vztáhnout se k existujícímu staršímu překladu¹⁰ a rozhodnout se, zda na starším překladu bude participovat či jej bude transformovat.¹¹ V tomto konkrétním případě se tedy musí rozhodnout, zda a nakolik se bude přidržovat překladatelské tradice, která je, v případě Tauferova překladu Majakovského, v českém prostředí hluboce zakořeněna. Ačkoliv se poslední překladatelé na rozdíl od J. Taufera nemuseli přednostně řídit společenskou objednávkou,¹² museli kriticky zhodnotit Tauferův překlad, který navzdory zavádějícím ideovým východiskům vykazuje nesporné kvality. Tauferova konkrétní překladatelská řešení totiž nelze označit za tendenční, a zmíněná sociální objednávka nic neubírá na kvalitě převodu: jeho překlad je i přes řadu nepřesností, místy příliš volné zacházení s originálem i některým nesrozumitelnostem překladem dobrým. J. Taufer si byl plně vědom nástrah a úskalí, které Majakovského poezie skýtá, a to na všech úrovních: rytmičké, veršové, metrické, o čemž svědčí i zmiňovaná stať *Jak jsem překládal Majakovského* (srov. Majakovskij – Taufer, 1951, zvláště s. 93–104).

¹⁰ V tomto případě je možné použít jednotné číslo, protože kromě Mathesiova překladu *150 000 000* z roku 1925, o němž se sám J. Taufer vyjadřuje pochvalně či minimálně neupírá Mathesiovy prvenství v překladu této poem, byly ostatní poem do češtiny přeloženy výhradně J. Tauferem.

¹¹ Pojem participace a transformace není zvolen náhodně, neboť se domnívám, že i v souvislosti s překladem lze hovořit o kulturní paměti, jak je chápána R. Lachmannovou. Srov. Lachmannová, 1994, s. 3–22.

¹² Srov. u J. Taufera: „Tak především – uvědomění si sociální objednávky“ (Taufer, 1951, s. 93). Ačkoliv společenskou objednávku jako závažný faktor pro pořízení překladu nelze a priori odmítnout, je třeba konstatovat, že dnešní společenská objednávka by byla zcela jistě odlišná oproti padesátým létům 20. století, ve kterých překládal J. Taufer. K problematice společenské objednávky jako jednoho z faktorů motivace překladu srov. Hrdlička, 1997, s. 11.

Druhým krokem překladatele by měl být pokus zformulovat vlastní překladatelskou strategii. Cílem autorů posledního převodu bylo především zbavit Majakovského puncu nesrozumitelnosti a nepoetičnosti a korigovat představu o výlučné materiálnosti a angažovanosti jeho veršů. Pokud si překladatel položí otázku, zda byl Majakovskij angažovaný básní, odpovědí je jednoznačné „ano“, nicméně Majakovského angažovanost je třeba zasadit do dobového kontextu a odmazat některé donekonečna opakované teze. Faktem je, že v porevolučních letech, zvláště bezprostředně po revoluci v roce 1918, se v celém Rusku aktivně diskutovalo o vztahu revoluce a umění či spíše o vlivu revoluce na umění. Do těchto debat se zapojila řada autorů, jako byli Alexandr Blok, Konstantin Balmont a mnozí další, kteří si však na rozdíl od Majakovského nálepku „revoluční“ nevysloužili.

Cílem nového překladu bylo rovněž vyvrátit panující přesvědčení, že Majakovského poezie je nesrozumitelná a nepochopitelná, což často není způsobeno ruským originálem, ale spíše existujícím českým překladem. Ať je Majakovskij čten v originále okem poučeného rusisty či okem neškoleného čtenáře, je třeba konstatovat, že Majakovského poezie není nesrozumitelná či alespoň nesrozumitelnější než jakékoli jiné „moderní“ verše. Takovou se snad díky své obraznosti a metaforičnosti může jevit na počátku, při prvním, zvláště pak tichém čtení, ale při opakovaném podrobném filologickém čtení se text prosvětlí a zbyde jen málo, o čem čtenář může po obsahové stránce pochybovat.

Majakovského verše rovněž v žádném případě nepostrádají poetičnost, ostatně kupříkladu o Majakovském jako autorovi velké milostné poezie hovoří například Zdeněk Mathauser: „A což zapomenout nad Majakovským na všechny metry ‚konkretizací‘ a ‚generalizací‘ a brát jeho Flétnu páteř a Člověka nakonec takové, jaké jsou, jako jedna z nejskvělejších děl milostné lyriky ve světové poezii“ (Mathauser, 1964, s. 95). Tauferem zmiňovaná materiálnost a angažovanost pak spíše souvisí s volbou jednotlivých básní, které byly dříve českému čtenáři předkládány či spíše podsouvány jako pro autora reprezentativní a emblematické.

Velkým úkolem pro každého překladatele je naplnit horizont očekávání čtenáře či se k němu alespoň pokusit přiblížit. V případě překladu Majakovského poezie může být typický český recipient přinejmenším dvojitý: prvním je čtenář, který se již setkal s Tauferovým překladem, a tím pádem i s balastem ulpívajícím jak na Majakovského verších, tak na osobě básníka a v neposlední řadě i na samotném překladateli J. Tauferovi. Lze předpokládat, že pokud měl takový čtenář otevřenou mysl, musel ocenit jak kvalitu Majakovského poezie, tak kvalitu Tauferova překladu – o to kritičtěji pak bude přistupovat k překladu novému. Druhý typ čtenáře je čtenář, jemuž v osobním seznámení s Majakovského verši dosud bránily právě ony nánosy v podobě špatné reputace jak samého Majakovského (jako tendenčního a angažovaného básníka), tak jeho poezie. Zbavit Majakovského poezii zažitých přívlastků jako nesrozumitelná, příliš experimentální a tendenční není úkol snadný, a to i přesto, že žádná z těchto charakteristik není dominantní kvalitou Majakovského veršů.

Za účelem pořízení nového překladu Majakovského veršů musí překladatel, v našem případě překladatelé, znovu ohledat a vymezit hranice dvou jazykových systémů – jazyka originálu a cílového jazyka, které přes řadu podobností vykazují i množství rozdílů. Tento evidentní poznatek nabývá na aktuálnosti v okamžiku, kdy se slovo v Majakovského poezii stává jejím měřítkem. Majakovskij pracuje nejen s jeho celou fonetickou a lexikální bohatostí, ale především se všemi jeho sémantickými potencialitami. Plně v souladu s tezemi formulovanými v *Políčku veřejnému vkusu* Majakovskij užívá často slov v nových, aktualizovaných významech

a funkcích a je autorem i celé řady okazionalizmů a neologismů.¹³ Majakovskij neustále hledá neotřelé výrazy, zkoumá možnosti jejich využití ve své poezii a pokouší se stanovovat a aplikovat nové jazykové normy. Pokud se mu v běžném jazyce nedostává vhodných lexikálních jednotek, ubírá se právě cestou neologizace.¹⁴ Majakovskij slovo modifikuje, sémanticky či stylisticky pozměňuje, běžná slova zapojuje do neběžných kontextů či slova nová (neologismy) do kontextů obvyklých. Každá z použitých lexikálních jednotek má pak v Majakovského poezii přesně vymezené místo i důvod, proč je autorem použita. Cílem překladatelů proto bylo hledání pokud možno co nejvhodnějšího, ovšem i pragmaticky funkčního ekvivalentu (srov. Jäger, 1975, s. 214), zvláště s ohledem na orientaci nového překladu na zmíněné dva typy zcela různých potenciálních českých čtenářů.

Nemenší problém pak spočívá v úkolu převést či přesadit do češtiny i českého jazykového prostředí Majakovského bujnou obraznost, často nesenou metaforu, a to zvláště za situace, kdy čeština na rozdíl od ruštiny vyžaduje slovesné vyjadřování. Česká věta, ve které absentuje sloveso, zní českému uchu nominačně, staticky, nebo se dokonce může stát nesrozumitelnou. Jmenné vyjadřování, pro ruštinu typické, a přitom zcela bezpříznakové, umožňuje autorovi značně úsporné vyjadřování, zatímco pokus o podobně koncentrované vyjádření v češtině může vést k nesrozumitelnosti. Protivou k zhuštění vyjádřené myšlenky (nezapomeňme, že poezie je považována za příklad koncentrované vyjádřené myšlenky par excellence) je naopak nežádoucí vysvětlování myšlenek autora čtenáři překladu a podsouvání mu návodu, jak Majakovského číst. Toto vše je pak třeba zohlednit s vědomím faktu, že o funkčním ekvivalentu lze přemýšlet maximálně na úrovni jazyka, nikoliv na úrovni celého přeloženého díla ve vztahu k dílu originálnímu (srov. Horálek, 1966).

Zcela zásadní otázkou v této souvislosti je: jak zacházet s tradičními versologickými postupy češtiny, které je překladatel do značné míry nucen přehodnotit? Jak si totiž povšiml už J. Taufer, ani Majakovskij se nepřidrží¹⁵ obvyklých versologických postupů ruštiny, a některými z nich dokonce do jisté míry pohrdá.¹⁶ Setkáváme se tak u něj například s celým arzenálem neotřelých rýmů, nezřídka na hranici asonanční slyšitelnosti, a to i za situace, kdy je ruskému rýmu, díky silovému přízvuku a následné vokalické redukci, umožněna větší variabilita než rýmu v češtině. V důsledku toho se tak český překladatel musí na jedné straně vzdát představy o pravidelném sylabotónickém verši se stejnoslabičným rýmem, jenž je češtině vlastní, a který český čtenář čte se zalíbením. Na druhé straně nadužívání takovýchto nepřesných – rušivě nestejnoslabičných či díky českému stálému přízvuku pro české ucho neslyšitelných – rýmů by mohlo vést k jednoznačnému odsouzení překladu českým čtenářem.

Při práci na novém překladu proto vyšlo najevo, že jedním z nejobtížnějších úkolů je nepodlehout české rytmicky pravidelné sylabotónii. Tento krok, jakkoliv se může zdát snadný, se postupně ukázal jako zcela zásadní. Překladatelé si byli plně vědomi rozdílu mezi českým

¹³ K danému tématu srov. Kitzlerová, 2017, s. 75–86.

¹⁴ Majakovskij je považován za autora několika tisíc novotvarů. K této problematice viz literaturu citovanou v předešlé poznámce.

¹⁵ Majakovskij používá tónickým verš, který nemusí být rýmovaný, v Majakovského případě však je.

¹⁶ Srov. tvrzení Majakovského: „Mnohokrát jsem se pouštěl do studia této věci, chápal tu mechaniku, ale pak zas zapomínal. Tyto věci, jež vyplňují z 90 % učebnice poetiky, v mé praxi netvoří ani tři procenta.“ A myšlenku dále rozvíjí: „Neumím ani jediné metrum. Já osobně jsem zkrátka přesvědčen, že na hrdinská nebo vznešená thémata je třeba brát dlouhé řádky s velkým počtem slabik a na veselé - krátké“ (Majakovskij – Taufer, 1951, s. 15 a 34).

sylobotónickým a ruským tónickým veršem stejně jako možností, které skýtá ruský silový a nestálý přízvuk a s ním spojená vokalická redukce, která umožňuje rozhojnit variabilitu rýmové struktury. Postupně se vyjevovalo, že požadavek novosti verše – inovativnost Majakovského verše je přitom nesporná – nelze naplnit pokusem převést verš Majakovského rytmicky pravidelným sylobotónickým veršem při zachování stejnoslabičné rýmové struktury. Tento pokus vedl k výslednému tvaru, který byl po zvukové stránce velmi vzdálen Majakovského veršům a postrádal především svou neotřelost; naopak úsilí co nejvěrněji napodobit Majakovského tónický verš s jeho nestejnoslabičným až asonančním rýmem zapříčinil, že se verše zcela rozpadaly.¹⁷ Jedinou možností bylo rozvolnění české sylobotónie v plánu pravidelného počtu slabik rýmovaných slov, avšak zachovat pro české ucho alespoň částečně slyšitelnou rýmovou strukturu. Vznikaly tak i rýmy, jejichž versologická kvalita může být pokládána za diskutabilní (nezvetší - nepředčí / fotelu - vysměju / záhuby - zuby / skrář - zašišlám / přesný - Presny / lože - vleže / rytíř - rýti / bráti - bodlinatý / vykoupení - vykoupání / polekaně - prožrané / led si - letci / prací - kopulaci / ohyb - nohy / části, i, - eucharistii / řežbu - než Bůh). Překladatelé se je ovšem snažili pokud možno citlivě distribuovat v rámci překladu jako celku, aby nepůsobily rušivě, ale naopak text překladu ozvláštňovaly, a zastávaly tak podobnou roli, jako Majakovského – v ruštině zbytné – asonanční rýmy. Absence pro českého čtenáře slyšitelného rýmu by totiž naprosto rozprášila i rytmus Majakovského poezie, o němž sám autor mluví jako o hlavní energii svého verše.¹⁸

Další obtíž při práci na překladu spočívala ve volbě interpretačního stanoviska, tedy v nalezení odpovědi po hlavní básníkově intenci, a to zejména v kontextu Majakovského košaté metaforiky. S vědomím, že každý překlad, zvláště pak překlad poezie, je do značné míry interpretací, ale s cílem pořídit překlad, nikoliv volně upravené přebásnění Majakovského, překladatelé provedli jakousi „pitvu“ Majakovského verše, právě se zaměřením na Majakovského metaforu. Konstatovali přitom, že J. Taufer se v případě výkladové nejistoty ubíral často cestou doslovného překladu. Tato strategie může být jistě případná a plausibilní – je lépe držet se doslovnosti než zcela pozměnit význam; v novém překladu je však tento přístup uplatňován co nejméně, neboť právě takto řešená místa v Tauferově překladu vykazují podle úsudku nových překladatelů nejvyšší míru nesrozumitelnosti.

Ve světle nejzávažnějších překážek, se kterými se překladatelé v průběhu práce na překladu setkali, se řešení dalších těžkostí – Majakovského vynalézavá neologizace či přítomnost nespočtu reálií a (často) dobově podmíněných aluzí – zdá již snadné. V případě Majakovského neologismů, které jsou však výsledkem obvyklých slovotvorných postupů, jež ruština umožňuje, se autoři nového převodu snažili přiblížit se originálu vytvořením a použitím adekvátního novotvaru, jenž by měl stejné sémantické, stylistické a fonetické rysy, což je, díky podobnosti obou jazyků, do značné míry možné. Problematika reálií a narážek na společenskou realitu pak byla podobně jako v překladech J. Taufera řešena výkladovými poznámkami v závěru knihy: podobný výklad reálií pomůže českému čtenáři pochopit nejen dobový kontext, ale rovněž jej povzbudit k četbě i takových poem, jako je poema *Vladimír Iljič Lenin*, která je – kromě obrovského rozsahu takřka tři tisíce veršů – pro současného čtenáře, obtížně přístupná i kvůli svému tématu. I zde je však třeba mít na paměti dobové souvislosti a okolnosti, které doprovázely

¹⁷ Jedním ze závažných příspěvků k formulování naší překladatelské strategie byl i text Maity Arnautové o jejím překladu básní J. Brodského (Arnautová, 2007) a následná korespondence mezi námi.

¹⁸ „Rytmus - toť základní síla, základní energie verše“ (Majakovskij – Taufer, 1951, s. 34).

Leninův pohřeb, kdy celý ceremoniál trval pět dní¹⁹ a zúčastnily se ho stovky tisíc smutečních hostů. Poemu lze tedy číst i jako svědectví doby či záznam historických událostí. Oba zmíněné prvky – neologismy a realie – se překladatelé rovněž snažili zachovat v maximální možné míře, aby neochudili čtenáře a neubrali na plasticitě originálního díla.

To, s jakým úspěchem se jim podařilo vypořádat se se všemi nástrahami a naplnit horizont očekávání čtenáře, musí posoudit on sám.

LITERATURA

1913. Políček společenskému vkusu. *Hlídky*, 1913, roč. 30, č. 4, s. 306 – 307.
- ARNAUTOVÁ, Maita. 2007. Jak jsem to vlastně překládala Římské elegie? *Rukopis*, 2007, roč. 2, č. 4, s. 128 – 132. ISSN 1801-7630.
- БОБРИНСКАЯ, Екатерина Александровна. 2000. Футуризм и кубофутуризм. Москва: Галарт, 2000. ISBN 5-269-00931-5.
- ČERNÝ, Václav. 1992. *Paměti III (1945–1972)*. Brno: Atlantis, 1992. ISBN 80-7108-036-5.
- HORÁLEK, Karel. 1966. *Příspěvky k teorii překladu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966.
- HRDLÍČKA, Milan. 1997. *Literární překlad a komunikace*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1997. ISBN 80-85899-22-1.
- JÄGER, Gert. 1975. *Translation und Translationslinguistik*. Halle, Saale: Niemeyer, 1975.
- JAKOBSON, Roman. 1995. O generaci, která promrhala své básníky. In: *Poetická funkce*. Jinočany: H&H, 1995, s. 690–714. ISBN 80-85787-83-0.
- JIRÁSKOVÁ, Marie. 1994. K první nominaci Jaroslava Seiferta na Nobelovu cenu za literaturu. *Soudobé dějiny*, roč. 1, č. 6, 1994, s. 747–762. ISSN 1210-7050.
- KITZLEROVÁ, Jana. 2017. Majakovskij a „быт“: analýza vybraných adjektivních neologismů a jejich užití v současné ruštině. *Studia Slavica*, 2017, roč. 21, č. 2, s. 75–85. ISSN 1803-5663.
- КИЦЛЕРОВА, Яна. 2018. Адъективные неологизмы Маяковского: структура, принципы образования и их использование в современном русском языке. *Известия Российской Академии наук. Серия литературы и языка*, 2018, roč. 77, č. 6, s. 43–53. ISSN 1605-7880.
- KITZLEROVÁ, Jana. 2022. Une occasion manquée? À propos des traductions de Vladimir Majakovskij par Milan Kundera. *Revue des Études Slaves*, 2022, roč. 93, č. 4, s. 635–652. ISSN 0080-2557.
- KUČERA, Martin. 2005. Vladimír Holan, Jiří Tauer a historická přesnost [online]. *Obrysy Kmen*, 2005, č. 4 [cit. 7. 11. 2023]. Dostupné: <http://www.obrysy-kmen.cz/index.php?rok=2005&cis=04&cl=01>.
- LACHMANNOVÁ, Renate. 1994. Paměť a literatura. *Česká literatura*, 1994, roč. 42, č. 1, s. 3 – 22. ISBN 0009-0468.
- MAJAKOVSKIJ, Vladimir – TAUFER, Jiří. 1951. *O verši. (Jak dělat verše – Jak jsem překládal Majakovského.)* Praha: Československý spisovatel, 1951.
- MAJAKOVSKIJ, Vladimir. 1956. *Spisy I*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956.
- МАРКОВ, Владимир Федорович. 2000. *История русского футуризма*. Санкт-Петербург: Алетея, 2000. ISBN 978-5-89329-274-9.
- MATHAUSER, Zdeněk. 1964. *Umění poezie. Vladimír Majakovskij a jeho doba*. Praha: Československý spisovatel, 1964.
- САРЫЧЕВ, Владимир Александрович. 2017. *Феномен русского модернизма*. Москва: Флинта, 2017. ISBN 978-5-9765-2985-4.
- STAPANIAN, Juliette R. 1986. *Mayakovsky's Cubo-futurist Vision*. Houston, Texas: Rice University Press, 1986.

¹⁹ Leninovo tělo bylo do Moskvy přivezeno 23. ledna 1924 a po pět dní vystaveno. Samotný pohřeb se konal 27. ledna 1924.

TAUFER, Jiří. 1971. *Majakovskij v Praze*. Praha: Odeon, 1971.
ВИНОКУР, Григорий Осипович. 1943. *Маяковский новатор языка*. Москва: Советский писатель, 1943.

.....

Mgr. Jana Kitzlerová, Ph.D.
Akademie výtvarných umění v Praze
U Akademie 4
170 22 Praha 7
Česká republika
jana.kitzlerova@avu.cz